

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор закладу вищої освіти
з науково-педагогічної роботи

 Володимир ХОДОРОВСЬКИЙ
« 29 » 08 2025 р.

**ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)**

з вивчення навчальної дисципліни

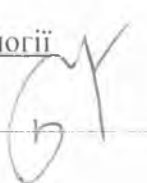
**«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА
БІОБЕЗПЕКИ»**

рівень вищої освіти -	<u>другий (магістерський)</u>
галузі знань	- <u>I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення</u>
спеціальність	- <u>I8 Фармація</u>
факультети	- <u>медико-фармацевтичний</u>
курс навчання	- <u>перший</u>
кафедри	- <u>гігієни та екології, фармакології</u>

Схвалено на засіданні кафедри гігієни та екології

«26» серпня 2025 року, протокол №5.

Завідувач кафедри

 Тарас КМЕТЬ

Схвалено на засіданні
кафедри фармакології

«26» серпня 2025 року, протокол № 1

Завідувач кафедри

 Ігор ЗАМОРСЬКИЙ

Схвалено на засіданні предметної методичної комісії з
дисциплін гігієнічного профілю

«27» серпня 2025 року, протокол № 1

Голова предметної методичної комісії

 Святослав ДЕЙНЕКА

Чернівці, 2025

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	Гігієни та екології
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Масікевич Андрій Юрійович – професор закладу вищої освіти кафедри гігієни та екології, доктор технічних наук, професор; masikevych.a@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/hygiene/
Веб-сайт кафедри	http://hygiene.bsmu.edu.ua/
E-mail	hygiene@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Федьковича, 16
Контактний телефон	(0372) 52-63-77

Кафедра	Фармакології
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Заморський Ігор Іванович – завідувач кафедри, доктор медичних наук, професор, zamorskii@bsmu.edu.ua ; Копчук Тамара Григорівна – доцент закладу вищої освіти кафедри фармакології, кандидат медичних наук, kopchuk.tamara@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/farmakologiyi/
Веб-сайт кафедри	http:// pharmacology.bsmu.edu.ua/
E-mail	pharmacology@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Поповича, 15
Контактний телефон	+38 (0372) 3-52-62

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів	3,0
Загальна кількість годин	90
Лекції	24
Практичні заняття	16
Самостійна робота	50
Вид заключного контролю	залік

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Відповідно до навчального плану, навчальна дисципліна «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ» вивчається студентами спеціальності І2 «Медицина» першого року навчання разом з рядом базових дисциплін та інтегрується з відповідними їх програмами. У свою чергу, знання основних валеологічних принципів здорового способу життя, основ етичних та правових норм регулювання професійної поведінки медичних працівників створює засади для наступного вивчення студентом клінічних і гігієнічних дисциплін, передбачає інтеграцію з цими дисциплінами та формування умінь і знань з безпеки життєдіяльності; основ біоетики та біобезпеки у процесі подальшого вивчення. Навчальна дисципліна «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ» складається з двох змістових модулів:

- «Безпека життєдіяльності»;
- «Основи біоетики та біобезпеки».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ» є загальні закономірності виникнення небезпек, способи попередження та захисту від них, етичні та правові норми біомедичних досліджень та дотримання вимог біобезпеки.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- 4.1.1. Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-bdmu-2023.pdf>);
- 4.1.2. Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/04/Instruktsiya-shhodo-otsinyuvannya-YEKTS.pdf>);
- 4.1.3. Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- 4.1.4. Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- 4.1.5. Кодекс академічної доброчесності (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/08/polozhennya-pro-kodeks-akademichno%D1%97-obrochesnosti-290-adm.pdf>);
- 4.1.6. Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- 4.1.7. Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- 4.1.8. Положення про порядок та умови обрання студентами вибірових дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyh_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- 4.1.9. Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/12/pravila-vnutrishnogo-rozporyadku.pdf>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
Філософія	Охорона праці в галузі
Біологія з основами генетики	Мікробіологія з основами імунології
Вступ у фармацію	Фармацевтична ботаніка
Анатомія людини та фізіологія	Органічна хімія
Загальна та неорганічна хімія	Гігієна у фармації та екологія
Біологічна фізика з фізичними методами аналізу	Домедична допомога в екстремальних ситуаціях
Етика і деонтологія у фармації	Екстремальна медицина

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

6.1. Метою викладання навчальної дисципліни «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ» є:

- формування усвідомленого підходу до питання особистої безпеки людини і безпеки людей, що її оточують, матеріальних і моральних цінностей;
- вміння оцінювати потенційні небезпеки, визначати шлях надійного захисту від них;
- вивчення законів, принципів і правил регулювання професійної поведінки медичних працівників та дослідників, що сприяє безпеці використання нових медичних технологій і

попереджає лікарів і вчених про неприпустимість нанесення шкоди людині, її потомству, усьому людству і біосфері у цілому;

- формування поваги до життя та гідності здорової і хворої людини, інтереси яких завжди повинні оцінюватися вище від інтересів науки або суспільства;
- вміння не тільки ідентифікувати та аналізувати конфліктні ситуації, що виникають на стику медицини, біології, філософії та юриспруденції, а й визначати конкретні шляхи їхнього розв'язання;
- вміння заповнювати форму добровільної інформованої згоди пацієнта на проведення діагностики, лікування та на проведення операції та знеболення (форма № 003-6/о);
- вміння керуватися новими етичними принципами (тобто нооетикою) та діяти на основі етичних міркувань (мотивів) для запобігання глобальної екологічної кризи, яка може прийняти катастрофічний і незворотний характер.

6.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ» є:

- визначати основні принципи безпечної життєдіяльності людини;
- передбачати наслідки порушень валеологічних основ формування здорового способу життя та їх вплив на безпеку життєдіяльності людини;
- аналізувати й оцінювати небезпечні для життя людей їх здоров'я і професійної діяльності ситуації та самостійно приймати рішення про вжиття термінових заходів.
- керуватися нооетикою та діяти на основі етичних міркувань для запобігання глобальної екологічної кризи, яка може прийняти катастрофічний і незворотний характер.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ»:

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти України дисципліна «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ» забезпечує набуття студентами *компетентностей*:

7.1.Інтегральна компетентність:

здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та критично осмислювати й вирішувати практичні проблеми у професійній фармацевтичній та/або дослідницько-інноваційній діяльності із застосуванням положень, теорій та методів фундаментальних, хімічних, технологічних, біомедичних та соціально-економічних наук; інтегрувати знання та вирішувати складні питання, формулювати судження за недостатньої або обмеженої інформації; зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та їх обґрунтованість до фахової та нефахової аудиторії.

7.2.Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 02.	Знання та розуміння предметної області; розуміння професійної діяльності.
ЗК 06.	Здатність працювати в команді.
ЗК 07.	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства

	права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 08.	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку фармації, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

7.3. Фахові (спеціальні) компетентності спеціальності (ФК):

ФК02.	Здатність збирати, інтерпретувати та застосувати дані, необхідні для професійної діяльності, здійснення досліджень та реалізації інноваційних проєктів у сфері фармації.
ФК03.	Здатність розв'язувати проблеми фармації у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.
ФК04.	Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію у сфері фармації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.
ФК05.	Здатність проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики та попередження поширених, небезпечних інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань, сприяння своєчасному виявленню та підтриманню прихильності до лікування цих захворювань згідно з їхніми медикобіологічними характеристиками та мікробіологічними особливостями

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ДЛЯ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ»

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти та освітньо-професійної програми дисципліна забезпечує формування таких **програмних результатів навчання (ПРН)**:

ПРН	Спеціальні (фахові, предметні) результати навчання
ПРН 01.	Мати та застосовувати спеціалізовані концептуальні знання у сфері фармації та суміжних галузях з урахуванням сучасних наукових здобутків.
ПРН 03.	Мати спеціалізовані знання та уміння/навички для розв'язання професійних проблем і задач, у тому числі з метою подальшого розвитку знань та процедур у сфері фармації.
ПРН 06.	Розробляти і приймати ефективні рішення з розв'язання складних/комплексних задач фармації особисто та за результатами спільного обговорення; формулювати цілі власної діяльності та

	діяльності колективу з урахуванням суспільних і виробничих інтересів, загальної стратегії та наявних обмежень, визначати оптимальні шляхи досягнення цілей.
ПРН 08.	Розробляти і реалізовувати інноваційні проекти у сфері фармації, а також дотичні міждисциплінарні проекти з урахуванням технічних, соціальних, економічних, етичних, правових та екологічних аспектів.
ПРН 09.	Формулювати, аргументувати, зрозуміло і конкретно доносити до фахівців і нефахівців, у тому числі до здобувачів вищої освіти інформацію, що базується на власних знаннях та професійному досвіді, основних тенденціях розвитку світової фармації та дотичних галузей.
ПРН10.	Проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики та при виникненні спалахів небезпечних інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань.
ПРН14.	Обирати біологічні об'єкти аналізу, здійснювати визначення в них ксенобіотиків, токсинів та їх метаболітів; давати оцінку отриманим результатам.
ПРН15.	Прогнозувати та визначати вплив факторів навколишнього середовища на якість та споживчі характеристики лікарських засобів природного і синтетичного походження та інших товарів аптечного асортименту, організовувати їх зберігання відповідно до їх фізико-хімічних властивостей та правил Належної практики зберігання (GSP).

Згідно зі стандартами вищої освіти студенти повинні:

Знати:

- основні принципи безпеки при забезпеченні нормальної життєдіяльності людини;
- норми біоетики і біобезпеки у своїй професійній діяльності.

Уміти:

- визначати негативні чинники навколишнього та виробничого середовища;
- аналізувати стан індивідуального та популяційного здоров'я певного контингенту;
- визначати наявність зв'язку між станом навколишнього середовища та станом здоров'я певного контингенту;
- застосовувати моральні, етичні та фахові норми медичного працівника, керуватися принципами фахової субординації в різних галузях медицини в професійній діяльності;
- заповнювати форму добровільної інформованої згоди пацієнта на проведення діагностики, лікування та на проведення операції та знеболення (форма № 003-6/о);
- складати форму добровільної поінформованої згоди пацієнта при проведенні клінічного дослідження;
- керуватися морально-етичними принципами у ставленні до живої матерії, як об'єкта анатомічного та клінічного дослідження.

Демонструвати:

- уміння розробляти профілактичні заходи на підставі даних про зв'язок між станом навколишнього середовища та станом здоров'я певного контингенту;
- виявляти групи ризику, території ризику, час ризику, фактори ризику;
- проводити оцінку впливу соціально-економічних та біологічних детермінант на здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції;
- вміння спілкуватися з колегами, хворими та їхніми родичами з урахуванням їх психологічних особливостей, сприяти створенню здорового психологічного клімату в медичному середовищі;
- розуміння нормативно-правового регулювання взаємовідносин лікар – хворий.

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**МОДУЛЬ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ»****Змістовий модуль 1. «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ»****Конкретні цілі:**

- ✓ Засвоїти основні принципи безпеки при забезпеченні нормальної життєдіяльності людини.
- ✓ Вирізняти взаємозв'язки між станом здоров'я та впливом шкідливих і небезпечних чинників.
- ✓ Передбачати негативні наслідки впливу небезпечних чинників на організм людини

Тема 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності

Предмет «Безпека життєдіяльності. Основні завдання предмета. Аксиома про потенційну небезпеку. Класифікація небезпек.

Концепція ризику. Керування ризиком. Принципи визначення припустимого рівня негативних чинників стосовно здоров'я людини.

Принципи і методи забезпечення безпеки життєдіяльності людини.

Основи керування безпекою життєдіяльності. Системний аналіз безпеки життєдіяльності.

Правове забезпечення безпеки життєдіяльності людини.

Тема 2. Людина в системі «людина –зовнішнє середовище».

Людина, як біоенергетична система. Єдність біологічних систем організму людини. Чинники, що забезпечують здоров'я людини.

Функціональні системи організму людини в забезпеченні його безпеки життєдіяльності. Захисні функції організму людини.

Роль рецепторів і аналізаторів організму людини в оцінці чинників системи «людина – середовище існування». Закон Вебера-Фехнера.

Психологічні чинники, що визначають особисту безпеку людини. Психофізіологічний стан організму. Залежність стану організму від зовнішніх подразників. Раціональні режими праці і відпочинку.

Тема 3. Значення зовнішнього середовища в системі «людина — зовнішнє середовище».

Зовнішнє середовище і середовище життєдіяльності людини. Класифікація і характеристики середовища життєдіяльності людини.

Класифікація і характеристика негативних чинників зовнішнього середовища людини. Фізичні негативні чинники. Негативні чинники енергетичного походження. Хімічні негативні чинники. Біологічні антропогенні негативні чинники. Психофізичні негативні чинники. Соціальні небезпеки. Методи і засоби захисту людини.

Особливості стану екологічної безпеки України. Комплексна оцінка ризику впливу антропогенних чинників на безпеку та здоров'я людини.

Тема 4. Забезпечення безпеки життєдіяльності людини.

Здоров'я людини як медико-біологічна та соціальна категорія. Духовний, психічний, фізичний, соціальний аспекти здоров'я людини.

Здоров'я і патологія. Валеологія та санологія, визначення, сутність і предмет їх вивчення. Показники індивідуального здоров'я людини. Чинники, що забезпечують стабільність здоров'я. Чинники ризику та групи ризику.

Поняття про спосіб життя, його особливості у сучасних умовах та його визначальні пріоритети у контексті глобальних цілей сталого розвитку. Оздоровчі традиційні і нетрадиційні системи, методи оздоровлення. Способи загартування організму.

Механізм шкідливого впливу на організм людини алкоголю, тютюнопаління і наркотиків. Загроза особистій та суспільній життєдіяльності при їх вживанні. Методи боротьби із шкідливими звичками.

Тема 5. Безпека харчування як складова безпечної життєдіяльності людини.

Вплив харчування на життєдіяльність людини. Вимоги до якості і безпеки харчових продуктів. Харчові добавки як можливі забруднювачі.

Наслідки забруднення харчових продуктів пестицидами. Стимулятори росту та інші хімічні речовини, що застосовуються в сільському господарстві. Генетично модифіковані продукти та їх небезпека для здоров'я людини. Радіонукліди у харчових продуктах. Харчування в умовах радіаційного забруднення.

Токсичні речовини у продуктах харчування: допустимі фонові залишки, максимально допустимий рівень залишків у харчових продуктах. Методика зменшення кількості речовин-забруднювачів у харчових продуктах.

Змістовий модуль 2. «ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ»

Конкретні цілі:

- ✓ дотримуватись норм біоетики і біобезпеки у своїй професійній діяльності;
- ✓ демонструвати вміння спілкуватися з колегами, хворими та їхніми родичами з урахуванням їх психологічних особливостей, сприяти створенню здорового психологічного клімату в медичному середовищі;
- ✓ застосовувати моральні, етичні та фахові норми медичного працівника, керуватися принципами фахової субординації в різних галузях медицини в професійній діяльності;
- ✓ демонструвати розуміння нормативно-правового регулювання взаємовідносин лікар – хворий;
- ✓ заповнювати форму добровільної інформованої згоди пацієнта на проведення діагностики, лікування та на проведення операції та знеболення (форма № 003-6/о);
- ✓ складати форму добровільної поінформованої згоди пацієнта при проведенні клінічного дослідження;
- ✓ керуватися морально-етичними принципами у ставленні до живої матерії, як об'єкта анатомічного та клінічного дослідження.

Тема 6. Біоетика в національній системі охорони здоров'я України.

Предмет, завдання та принципи біомедичної етики. Поняття про нооетику. Етичні комітети, як гарант безпечності експертних інституцій. Нормативно-правова база, порядок роботи і склад центральних і локальних біоетичних комітетів.

Національні та міжнародні біоетичні нормативні документи, що регулюють морально-етичну, професійну та правову діяльність медичного персоналу і забезпечують права людини. Наказ МОЗ України № 690 від 23.09.2009 р. з подальшими змінами.

Біоетичні основи професійної діяльності фармацевта. Моделі стосунків між фармацевтом та пацієнтом. Етичний кодекс фармацевтичних працівників України. Принципи конфіденційності та поінформованої згоди пацієнта, порядок його оформлення. Форма первинної облікової документації № 003-6/о «Інформована добровільна згода пацієнта на проведення діагностики, лікування та на проведення операції та знеболення».

Тема 7. Біоетичні та правові аспекти клінічних досліджень.

Біомедична етика та біобезпека проведення клінічних випробувань лікарських препаратів та нових медичних технологій. Світові та національні нормативно-правові документи, що регламентують їх проведення. Порядок біоетичної експертизи матеріалів клінічних досліджень. Поняття про GCP та GPP. Біоетичні аспекти доклінічних досліджень. Наказ МОЗ України № 690 від 23.09.2009 р. з подальшими змінами.

Етичний погляд на використання тварин у наукових пошуках та навчальному процесі. Види та роль альтернативних технологій (математичне

моделювання, комп'ютерні технології) у проведенні наукових досліджень. Біобезпека застосування лікарських засобів. Наказ МОЗ України № 944 від 14.12.2009 р.

Тема 8. Медико-етичні проблеми взаємодії медицини з фармацією. Біоетичні та правові проблеми реклами у фармації. Біоетичні та правові аспекти постмаркетингових досліджень. Система фармакологічного нагляду в Україні.

Система фармакологічного нагляду в Україні. Біоетичні проблеми взаємодії медицини з фармацією. Медико-правові тенденції використання рекламної інформації в медицині та фармації.

Біомедична етика та біобезпека проведення постмаркетингових випробувань лікарських препаратів. Світові та національні нормативно-правові документи, що регламентують їх проведення. Біобезпека застосування лікарських засобів.

Тема 9. Біоетичні, правові та медико-соціальні проблеми життя, здоров'я, реанімації та смерті.

Вартість життя та здоров'я людини. Гідність і недоторканість людського життя з моменту його запліднення до природної смерті. Біоетичні проблеми життя, вмирання, реанімації та смерті. Критерії смерті. Біоетичні аспекти самогубства та вбивства. Евтаназія, визначення, види та їх біоетична оцінка. Роль служби екстреної психологічної допомоги.

Медико-етична і правова оцінка лікарської помилки та ятрогенії в клінічній практиці. Парамедикаментозні побічні реакції.

Медико-етичні, соціальні, правові проблеми та біобезпека репродукції людини, контрацепція та природні методи планування сім'ї. Біоетичні проблеми планування сім'ї та використання донорського матеріалу в репродукції. Медико-етична та правова оцінка штучного абортів.

Тема 10. Біоетичні, етико-правові та моральні принципи сучасних генно-інженерних технологій. Медико-етична і правова оцінка лікарської помилки та ятрогенії в клінічній практиці. Принципи доказової медицини та їх біоетична оцінка.

Основи біоетичної оцінки сучасних генетичних технологій. Біоетичні аспекти та біобезпека в хірургії, трансплантології, трансфузіології. Донорство органів, використання стовбурових клітин.

Біоетичні, правові, соціальні проблеми медичної генетики, генної інженерії і генної терапії, генетичних репродуктивних технологій. Медико-етичні проблеми клонування людини і тварин.

Медико-етична і правова оцінка лікарської помилки та ятрогенії в клінічній практиці та способи її попередження. Національні та міжнародні документи, що регулюють морально-етичну, професійну та правову діяльність медичного та фармацевтичного персоналу і забезпечують права людини.

Принципи доказової медицини в профілактиці та лікуванні патології.

Тема 11. Біоетичні, медико-соціальні та психологічні засади медичної допомоги інфекційним хворим. Біотероризм як загроза національної біобезпеки.

Медико-етичні та правові проблеми та біобезпека профілактики, діагностики та лікування ВІЛ-інфікованих, осіб з туберкульозом, венеричними, інфекційними та іншими контагіозними хворобами.

Медико-етичні проблеми біотероризму, як найбільш небезпечного виду тероризму. Критерії потенційної небезпеки біологічних агентів. Категорії біологічних агентів за ступенем загрози для мирного населення.

Основи біологічної безпеки в Україні. Основні стратегічні принципи протидії біологічного тероризму та заходи захисту населення. Біобезпека та поводження з генетично модифікованими організмами.

10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				СРС	Інди в роб.
	Усього	у тому числі				
		Аудиторні				
		Лекції ї	Практ. заняття	Сем заня- ття		
1	2	3	4	5	6	7
МОДУЛЬ 1. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ. ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ						
<i>Змістовий модуль 1 «Безпека життєдіяльності»</i>						
1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності	8	2	2	-	4	
2. Людина в системі «людина – зовнішнє середовище».	7	2	1	-	4	
3. Значення зовнішнього середовища в системі «людина – зовнішнє середовище»	8	2	2	-	4	
4. Забезпечення безпеки життєдіяльності людини	9	2	2	-	5	
5. Безпека харчування як складова безпечної життєдіяльності людини.	7	2	1	-	4	
6. Небезпечні інфекційні захворювання у практиці фармацевта	6	2	-	-	4	
Разом за змістовим модулем 1	45	12	8	-	25	
<i>Змістовий модуль 2. «Основи біоетики та біобезпеки»</i>						
7. Поняття про біоетику. Принципи і правила біоетики. Біоетика в	8	2	2	-	4	

національній системі охорони здоров'я України.						
8. Біоетичні та правові аспекти клінічних досліджень.	8	2	2	-	4	
9. Медико-етичні проблеми взаємодії медицини з фармацією. Біоетичні та правові проблеми реклами у фармації. Біоетичні та правові аспекти постмаркетингових досліджень. Система фармакологічного нагляду в Україні.	8	2		-	5	
10. Біоетичні, правові та медико-соціальні проблеми життя, здоров'я, реанімації та смерті.	7	2		-	4	
11. Біоетичні, етико-правові та моральні принципи сучасних генно-інженерних технологій. Медико-етична і правова оцінка лікарської помилки та ятрогенії в клінічній практиці. Біоетичні проблеми вживання наркотиків, канабісу та тютюнопаління. Принципи доказової медицини та їх біоетична оцінка.	7	2	2	-	4	
12. Біоетичні, медико-соціальні та психологічні засади медичної допомоги інфекційним хворим. Біотероризм як загроза національній безпеці країни, біоетична оцінка.	7	2	2	-	4	
Разом за змістовим модулем 2	45	12	8	-	25	
Усього годин	90	24	16	-	50	

11.ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

Змістовий модуль 1 «Безпека життєдіяльності»		
№ з/п	Тема лекції	К-ть год.
1.	Теоретичні основи безпеки життєдіяльності	2
2.	Людина в системі «людина – зовнішнє середовище».	2
3.	Значення зовнішнього середовища в системі «людина – зовнішнє	2

4.	Забезпечення безпеки життєдіяльності людини середовище»	2
5.	Безпека харчування як складова безпечної життєдіяльності людини.	2
6.	Небезпечні інфекційні захворювання у практиці фармацевта	2
		12
	Змістовий модуль 2 «Основи біоетики та біобезпеки »	
1.	Біоетика в національній системі охорони здоров'я України.	2
2.	Біоетичні та правові аспекти клінічних досліджень.	2
3.	Біоетичні, правові та медико-соціальні проблеми життя, здоров'я, реанімації та смерті.	2
4.	Медико-етичні проблеми взаємодії медицини з фармацією. Біоетичні та правові проблеми реклами у фармації. Біоетичні та правові аспекти постмаркетингових досліджень. Система фармакологічного нагляду в Україні.	2
5.	Біоетичні, етико-правові та моральні принципи сучасних генно-інженерних технологій. Медико-етична і правова оцінка лікарської помилки та ятрогенії в клінічній практиці. Біоетичні проблеми вживання наркотиків, канабісу та тютюнопаління. Принципи доказової медицини та їх біоетична оцінка.	2
6.	Біоетичні, медико-соціальні та психологічні засади медичної допомоги інфекційним хворим. Біотероризм як загроза національній безпеці країни, біоетична оцінка.	2
	Всього по 2-му змістовому модулю:	12
	РАЗОМ по 2-х змістових модулях	24

12. Тематичний план практичних занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
Змістовий модуль 1 «Безпека життєдіяльності»		8
1.	Теоретичні основи безпеки життєдіяльності	2
2.	Людина в системі «людина – зовнішнє середовище». Значення зовнішнього середовища в системі «людина – зовнішнє середовище»	2
3.	Забезпечення безпеки життєдіяльності людини	2
4.	Безпека харчування як складова безпечної життєдіяльності людини	2
Змістовий модуль 2 «Основи біоетики та біобезпеки»		8
1.	Поняття про біоетику. Принципи і правила біоетики. Біоетика в національній системі охорони здоров'я України.	2
2.	Біоетичні та правові аспекти клінічних досліджень. Медико-етичні проблеми взаємодії медицини з фармацією. Біоетичні	2

	та правові проблеми реклами у фармації. Система фармакологічного нагляду в Україні.	
3.	Біоетичні, етико-правові та моральні принципи сучасних генно-інженерних технологій. Біоетичні, правові та медико-соціальні проблеми життя, здоров'я, реанімації та смерті. Медико-етична і правова оцінка лікарської помилки та ятрогенії в клінічній практиці. Принципи доказової медицини та їх біоетична оцінка.	2
4.	Біоетичні, медико-соціальні та психологічні засади медичної допомоги інфекційним хворим. Адиктивні наслідки застосування медичного канабісу. Біотероризм як загроза національній безпеці країни, біоетична оцінка.	2
Разом		16

13. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.

Основними видами самостійної роботи здобувачів є: передаудиторна підготовка до занять; самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять; опрацювання додаткової літератури; підготовка доповідей для виступу з повідомленнями заняттях; підготовка до підсумкового контролю. Підготовка до семінарських занять – теоретична підготовка та опрацювання тематичних тестів та ситуаційних задач. Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять: надзвичайні ситуації військового часу, нетрадиційна оздоровча медицина, механізм шкідливого впливу алкоголю, тютюнопаління та наркотиків на організм людини, плюси та мінуси ГМО та ГМП, небезпека використання пестицидів, небезпечні інфекційні захворювання у практиці медичного працівника, моделі стосунків між лікарем і пацієнтом в сучасній медицині, біоетичні та правові проблеми співіснування «традиційної» (наукової) та «нетрадиційної» медицини, медико-етичні проблеми клонування людини і тварин, система фармаконагляду в Україні як основа для проведення постмаркетингових досліджень.

Тематичний план самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Вид контролю
1.	Передаудиторна підготовка до практичних занять (теоретична підготовка та опрацювання тематичних тестів і ситуаційних задач) за планом семінарських занять з навчальної дисципліни «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ»	20	Поточний контроль на семінарських заняттях

2.	Індивідуальна робота (підготовка реферату, виступу, презентації) за темами • Надзвичайні ситуації мирного та військового часу. • Оздоровчі традиційні і нетрадиційні системи. • Механізм шкідливого впливу алкоголю, тютюнопаління та наркотиків на організм людини. • Наслідки забруднення харчових продуктів пестицидами • Небезпечні інфекційні захворювання у практиці медичного працівника • Моделі стосунків між лікарем і пацієнтом в сучасній медицині • Біоетичні та правові проблеми співіснування «традиційної» (наукової) та «нетрадиційної» медицини. • Медико-етичні проблеми клонування людини і тварин. • Система фармаконагляду в Україні як основа для проведення постмаркетингових досліджень.	20	Виступ на семінарських заняттях із рефератом, презентацією
3.	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять	10	повідомлення на семінарських заняттях. Підсумковий контроль
	Разом	50,0	

14. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ:

- виступи на студентському гуртку;
- участь у наукових конференціях;
- написання рефератів;
- підготовка презентацій;
- виготовлення наочності;

15. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1.	Надзвичайні ситуації мирного та військового часу.
2.	Оздоровчі традиційні і нетрадиційні системи.

3.	Механізм шкідливого впливу алкоголю, тютюнопаління та наркотиків на організм людини.
4.	Наслідки забруднення харчових продуктів пестицидами
5.	Небезпечні інфекційні захворювання у практиці медичного працівника
6.	Моделі стосунків між лікарем і пацієнтом в сучасній медицині
7.	Біоетичні та правові проблеми співіснування «традиційної» (наукової) та «нетрадиційної» медицини.
8.	Медико-етичні проблеми клонування людини і тварин.
9.	Надзвичайні ситуації мирного та військового часу.
10.	Оздоровчі традиційні і нетрадиційні системи.

16.МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

При оцінюванні знань здобувачів використовуються стандартизовані методи контролю:

- усна співбесіда;
- письмове та комп'ютерне тестування;
- вирішення ситуаційних задач.

Форми контролю

Контроль успішності та якості підготовки студентів розподіляється на поточний та підсумковий.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті у вигляді усного опитування, розв'язуванні ситуаційних задач, тестового контролю.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль підготовки студентів з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності; основи біоетики та біобезпек» здійснюється після закінчення вивчення дисципліни на останньому практичному занятті у вигляді заліку. Вивчення навчальної дисципліни не передбачає окремого навчального заняття для приймання заліку.

Здобувач отримує оцінку **«зараховано»**, якщо він виконав всі види робіт, передбачених робочою навчальною програмою з дисципліни, відвідав всі навчальні заняття – лекції, семінарські заняття, визначені тематичним планом з відповідної дисципліни (при наявності пропусків – своєчасно їх відпрацював), набрав загальну кількість балів при вивченні навчальної дисципліни **не менше, ніж 120**.

Здобувач отримує оцінку **«не зараховано»**, якщо має невідпрацьовані пропуски навчальних занять (семінарських та лекцій) і кількість балів за поточний контроль менша ніж мінімальна.

Оцінка «зараховано» і «не зараховано» вноситься викладачем до залікової відомості (Форма № Н-5. 03-3), «Індивідуального навчального плану», «Журналу обліку відвідувань та успішності» та «Залікової книжки».

Залікова відомість надається до деканату в день проведення заліку або наступного дня.

Здобувачу, який отримав оцінку «не зараховано» декан факультету видає направлення на ліквідацію академічної заборгованості з дисципліни.

Отримання оцінки «зараховано» з семестрових дисциплін, викладання яких закінчується заліком, є обов'язковою умовою перевodu студента на наступний семестр (рік) навчання.

Максимальна кількість балів (200 балів), яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5» – 20 балів Ч 10 тем=200.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент при вивченні дисципліни, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «3» – 12 балів Ч 10 тем = 120. Отримання мінімальної кількості балів (120) за модуль є обов'язковою умовою для виставлення оцінки «зараховано».

17. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ; ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ»

Змістовий модуль 1

1. Аксіома про потенційну небезпеку. Класифікація небезпек.
2. Поняття про ризик та керування ним. Принципи визначення припустимого рівня негативних чинників стосовно здоров'я людини.
3. Принципи і методи забезпечення безпеки життєдіяльності людини.
4. Основи керування та системний аналіз безпеки життєдіяльності.
5. Правове забезпечення безпеки життєдіяльності людини.
6. Людина як біоенергетична система. Чинники, що забезпечують здоров'я людини.
7. Роль функціональних систем організму людини в забезпеченні його безпеки життєдіяльності. Захисні функції організму людини.
8. Роль рецепторів і аналізаторів організму людини в оцінці чинників системи «людина -середовище існування». Закон Вебера-Фехнера.
9. Психологічні чинники, що визначають особисту безпеку людини. Психофізіологічний стан організму.
10. Залежність стану організму людини від зовнішніх подразників. Раціональні режими праці і відпочинку.
11. Поняття про зовнішнє середовище і середовище життєдіяльності людини. Класифікація і характеристики середовища життєдіяльності людини.
12. Класифікація і характеристика негативних чинників зовнішнього середовища людини.
13. Методи і засоби захисту людини від негативних чинників зовнішнього середовища.
14. Особливості стану екологічної безпеки України. Комплексна оцінка ризику впливу антропогенних чинників на безпеку та здоров'я людини.
15. Поняття про здоров'я людини як медико-біологічну та соціальну категорію та його духовний, психічний, фізичний, соціальний аспекти.

16. Поняття про здоров'я і патологію. Поняття про валеологію та санологію, визначення, сутність і предмет їх вивчення.
17. Індивідуальне здоров'я людини, його показники та чинники, що забезпечують стабільність здоров'я. Чинники ризику та групи ризику.
18. Поняття про спосіб життя, його особливості у сучасних умовах. Оздоровлення та загартування організму.
19. Механізм шкідливого впливу на організм людини алкоголю, тютюнопаління і наркотиків як особиста та суспільна небезпека при їх вживанні. Методи боротьби із шкідливими звичками.
20. Вплив харчування на життєдіяльність людини. Вимоги до якості і безпеки харчових продуктів та добавок.
21. Вплив пестицидів, стимуляторів росту та інших хімічних речовин, що застосовуються в сільському господарстві, на здоров'я людини.
22. Генетично модифіковані продукти та їх небезпека для здоров'я людини. Радіонукліди у харчових продуктах. Харчування в умовах радіаційного забруднення.
23. Токсичні речовини у продуктах харчування. Методика зменшення їх кількості у харчових продуктах.
24. Перелік професійних шкідливостей при виконанні професійних обов'язків медичних працівників. Особливості паліативної та хоспісної допомоги хворим.
25. Поняття про значення ВІЛ-інфекції та захворювання на СНІД у практиці лікаря. Можливі шляхи потрапляння біологічного матеріалу від ВІЛ-інфікованого до організму медичного працівника.
26. Поняття про «виробничу аварію» та профілактичні заходи. Антитретровірусна програма.

Змістовий модуль 2

27. Визначення, предмет, завдання, принципи та історія розвитку біомедичної етики. Поняття про ноетику. Принципи та правила біоетики.
28. Біоетика та етичні комітети в національній системі охорони здоров'я в Україні та інших країн. Порядок роботи і склад центральних і локальних біоетичних комітетів. Нормативні документи, що регламентують роботу етичних комітетів.
29. Національні та міжнародні біоетичні нормативні документи, що регулюють морально-етичну, професійну та правову діяльність медичного персоналу і забезпечують права людини. Наказ МОЗ України № 690 від 23.09.2009 р. з подальшими змінами.
30. Біоетичні основи професійної діяльності лікаря та правила біоетики. Моделі стосунків між лікарем і пацієнтом. Роль сім'ї хворого в прийнятті медичних рішень.
31. Принципи правдивості, поінформованої згоди пацієнта, конфіденційності. Порядок оформлення поінформованої згоди пацієнта.
32. Пацієнти зі зниженою автономією. Нормативно-правовий порядок підписування поінформованої згоди для пацієнтів зі зниженою автономією.

33. Біомедична етика та біобезпека проведення клінічних випробувань лікарських препаратів та нових медичних технологій. Світові та національні нормативно-правові документи, що регламентують їх проведення.
34. Етика досліджень, що здійснюються на людині та біоетичні проблеми клінічних досліджень і запровадження у практику нових лікарських засобів. Нормативні документи, що регламентують проведення клінічних досліджень.
35. Порядок біоетичної експертизи матеріалів клінічних досліджень. Уразливі категорії випробуваних та поняття про незацікавленого свідка. Поняття про GCP.
36. Біоетичні аспекти та біобезпека науково-дослідної роботи: експеримент та клінічні дослідження. Біоетичні аспекти доклінічних досліджень.
37. Види та роль альтернативних технологій (математичне моделювання, комп'ютерні технології) у проведенні доклінічних і клінічних випробувань. Етичний погляд на використання тварин у наукових пошуках та навчальному процесі. Наказ МОЗ України № 944 від 14.12.2009 р.
38. Біобезпека застосування лікарських засобів. Система фармакологічного нагляду в Україні. Моніторинг та запобігання побічній дії ліків.
39. Етичні аспекти організації постмаркетингових досліджень лікарських засобів.
40. Біоетичні проблеми взаємодії медицини з фармацією. Біоетичні аспекти фармакотерапії. Поняття про GPP. Етичні критерії підприємництва. Етика бізнесу у фармації.
41. Біоетичні та правові проблеми реклами в медицині та фармації. Особливості рекламної інформації для лікарів та етичні аспекти роботи медичних представників фармацевтичних фірм.
42. Вартість життя та здоров'я людини. Біологічний та антропологічний статус ембріону людини. Гідність і недоторканість людського життя з моменту його запліднення до природної смерті.
43. Біоетичні проблеми життя, вмирання, реанімації та смерті. Критерії смерті. Біоетичні аспекти самогубства та вбивства. Проблема суїциду за сприянням лікаря. Евтаназія, визначення, види та їх біоетична оцінка. Роль служби екстреної психологічної допомоги.
44. Медико-етична і правова оцінка лікарської помилки та ятрогенії в клінічній практиці. Парамедикаментозні побічні реакції.
45. Медико-етичні, соціальні та правові проблеми та біобезпека репродукції людини та нових репродуктивних технологій, контрацепція та природні методи планування сім'ї.
46. Біоетичні проблеми планування сім'ї та використання донорського матеріалу в репродукції. Медико-етична та правова оцінка штучного аборту.
47. Біоетичні аспекти та біобезпека в хірургії, трансплантології, трансфузіології. Донорство, забір та дарунок органів, використання стовбурових клітин.
48. Біоетичні, правові, соціальні проблеми та біобезпека медичної генетики, генної інженерії і генної терапії, генетичних репродуктивних технологій модифікацій природи людини і тварин. Медико-етичні проблеми клонування тварин і людини.

49. Етичні, правові та соціальні аспекти і біобезпека пренатальної діагностики, та популяційних скринінгових досліджень. Біоетичні проблеми неонатології і педіатричної практики. Особливості проведення педіатричних клінічних досліджень.
50. Біомедична етика та деонтологія в профілактиці та лікуванні психосоматичної патології. Біоетичні проблеми алкоголізму, вживання наркотиків та куріння, паліативної медицини. Профілактика, реабілітація та ресоціалізація. Адиктивні наслідки застосування медичного канабісу.
51. Медико-етичні та правові проблеми та біобезпека профілактики, діагностики та лікування ВІЛ-інфікованих, осіб з туберкульозом, венеричними, інфекційними та іншими контагіозними хворобами.
52. Медико-етичні проблеми біотероризму, як найбільш небезпечного виду тероризму. Критерії потенційної небезпеки біологічних агентів. Категорії біологічних агентів за ступенем загрози для мирного населення.
53. Основи біологічної безпеки в Україні. Основні стратегічні принципи протидії біологічного тероризму та заходи захисту населення. Біобезпеката поводження з генетично модифікованими організмами.
54. Принципи доказової медицини та їх біоетична оцінка. Арчі Кокран – засновник доказової медицини.

18. СХЕМА НАРАХУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Оцінювання поточної навчальної діяльності

Поточне оцінювання здобувачів з відповідних тем проводиться за традиційною 4-бальною системою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») з подальшим перерахунком у багатобальну шкалу.

Критерії оцінювання здобувачів при вивченні навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності; основи біоетики та біобезпеки»:

Оцінка «відмінно» виставляється у випадку, коли здобувач знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпно точні та ясні відповіді без навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує тестові завдання і клінічні задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності.

Оцінка «добре» виставляється за умови, коли здобувач знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання здобувач відповідає без помилок; вирішує всі тестові завдання та клінічні задачі і виконує практичні завдання, відчувачи складнощі лише у найтяжчих випадках.

Оцінка «задовільно» ставиться здобувачу на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Здобувач спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчувачи

складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка «незадовільно» виставляється у випадках, коли знання і вміння здобувача не відповідають вимогам «задовільної» оцінки.

Оцінювання самостійної та індивідуальної роботи здобувачів здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Окрема оцінка в балах за самостійну та індивідуальну роботу не виставляється, а враховується при виставленні підсумкової оцінки за кожне заняття.

Перерахунок поточної успішності здобувачів при вивченні навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності; основи біоетики та біобезпеки»

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість оцінюваних тем практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання	
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 1 90/3,0	2 (№№ 1-2)	8	25	20	15	0	-	120

Визначення кількості балів, яку здобувач набрав із дисципліни. Кількість балів, яку здобувач набрав з дисципліни, визначається як сума балів з поточної успішності з усіх змістових модулів (модуль 1 та 2).

Максимальна кількість балів (200 балів), яку може набрати здобувач за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5» – 25 балів × 8 тем=200.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати здобувач при вивченні дисципліни, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «3» – 15 балів × 8 тем = 120. Отримання мінімальної кількості балів (120) за модуль є обов'язковою умовою для виставлення оцінки «зараховано».

Відмітка «зараховано» або «не зараховано» та кількість балів яку набрав здобувач з дисципліни вноситься екзаменатором до Відомості обліку успішності» (Форма № Н-5.03-1), «Журналу обліку відвідувань та успішності здобувача», «Індивідуального навчального плану здобувача».

19. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

19.1. Основна (базова)

1. Бобирьов, В. М. Основи біоетики та біобезпеки: навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. / В.М. Бобирьов, О.М. Важнича, Т.О. Дев'яткіна. - Вінниця : Нова кн., 2012. - 246 с.

2. Луценко Р. В. Основи біоетики та біобезпеки: навчальний посібник / Р.В.Луценко, Е.Г.Колот, В.М. Бобирьов; Українська медична стоматологічна академія. – Полтава: УМСА, 2015. – 175 с.
3. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: навч. посіб. / О.П. Яворовський, В.М. Шевцова, В.І. Зенкіна та ін.; за заг. ред О.П. Яворовського. – К.: ВСВ “Медицина”, 2015. – 288 с.
4. Запорожець О.І. Безпека життєдіяльності: підручник. 2-у видання. К.: Центр учбової літератури, 2020. – 448 с.
5. Безпека життєдіяльності та цивільний захист: підручник. Друге видання підручника. / О. Г. Левченко, О. В. Землянська, Н. А. Праховнік, В. В. Зацарний. – Київ: Каравела, 2021. – 268 с.

19.2. Допоміжна

1. Москаленко В.Ф. Біоетика: філософсько-методологічні та соціально-медичні проблеми / В.Ф.Москаленко, М.В.Попов. – Вінниця: Нова Книга, 2005. – 218 с.
2. Зеркалов Д.В. Безпека праці в медичних закладах. Довідковий посібник. — К.: Основа, 2011. 695 с.
3. Масікевич Ю.Г. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник / [Ю.Г. Масікевич, О.М. Жуковський, І.Д. Візнюк, Т.І. Грачова, Т.І. Кметь, О.В. Кушнір].- Чернівці: БДМУ, 2017. 111 с.
4. Практикум з безпеки жжиттєдіяльності: навчальний посібник / Пістун І.П., Кочубей В.І. К.: Університетська книга, 2023. 352 с.
5. Безпека праці в надзвичайних умовах: навчально-методичний посібник / В.Ф. Райко, О.Г. Янчик, Ю.Г. Масікевич, А.Ю. Масікевич та ін.-Харків: Факт, 2024. 296 с.

19.3. Інформаційні інтернет ресурси

1. Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua/>.
2. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>.
3. Державна служба України з надзвичайних ситуацій <http://www.dsns.gov.ua/>.
4. Всесвітня організація охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>.
5. Біоетика <http://www.sham.com.ua>.
6. Конституція України із змінами, внесеними Законами України від 8 грудня 2004 року N 2222-IV, від 1 лютого 2011 року N 2952-VI, від 19 вересня 2013 року N 586-VII, від 21 лютого 2014 року N 742-VII, від 2 червня 2016 року N 1401-VIII, від 07 лютого 2019 року, N 2680-VIII <http://www.president.gov.ua>.
7. 2.«Кодекс цивільного захисту України» (02.10.2012 № 5403-VI), із змінами, внесеними згідно із Законами № 720-IX, від 17.06.2020, ВВР, 2020, № 47, ст.408; № 2750-IX від 16.11.2022 <http://zakon.rada.gov.ua>.
8. Закон України «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів».- № 1103-V від 31 травня 2007 року, м. Київ /Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2007, №35, ст.484;(з змінами, внесеними

згідно із Законом № 1804-VI (1804-17) від 19.01.2010, ВВР, 2010, № 9, ст.90)/zakon.rada.gov.ua

9. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» (Закон від **18.01.2001** № **2245-III**, із змінами, внесеними згідно із Законом №1193-VII від 9.04.2014, ВВР, 2014, № 23, ст.873, **ВВР, 2021, № 42, ст.343, ВВР, 2022**) <http://zakon.rada.gov.ua>.
10. Наказ МОЗ України від 23.09.2009 р. №690 «Про затвердження Порядку проведення клінічних випробувань лікарських засобів та експертизи матеріалів клінічних випробувань і Типового положення про комісії з питань етики».
11. Рішення Ради національної безпеки і оборони України № 220/2009 від 06.04.2009 «Про біологічну безпеку України».

20.УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

- Масікевич А.Ю., професор закладу вищої освіти кафедри гігієни та екології; доктор технічних наук, професор;
- Жуковський О.М., доцент закладу вищої освіти кафедри гігієни та екології; кандидат медичних наук, доцент;
- Заморський І.І., завідувач кафедри фармакології; доктор медичних наук, професор;
- Копчук Т.Г., доцент закладу вищої освіти кафедри фармакології; кандидат медичних наук, доцент.